

Muslimové na východě

Chalífové z Bagdádu (Umajjovci)

- Poslední z volených Chalífů: Uthmán
- Vydání vulgáty koránu (příčinou spory o správné čtení některých míst mezi muslimy ze Sýrie a Iráku)
- Poprvé obsadil úřady svými příbuznými
- vojenské velení bylo nadále v rukou kmenových náčelníků
- Nespokojenost obyvatel krajů kolem Basry, Kúfy a v Egyptě – zavražděn v Mekce.

Alí

- Po jeho zavraždění r. 656 nastupuje Muhammadův bratranec a zeť
- Z Medíny přesouvá sídlo do Kúfy
- Uthmánův rod Umajjovců proti němu
- Bitva u Siifínu na Eufratu, žádost Umajjovců o arbitráž
- Nesouhlasící založili sektu cháridžovců (chalífa bez ohledu na rodový původ)

Šíité a sunnité

- Šíité: Dědičné Boží světlo. První imám Adam. Dědí se v Prorokově rodině.
- 765 rozdělení šíi za sporů o nástupnictví po imámu Džafarovi.
- Sunnité: v čele ummy smí být kterýkoli pravověrný muslim

Nástup Umajjovců

- Arbitráž byla neúčinná
- Občanská válka (Byzanc získává zpět Arménii, Sýrii si Arabové udržují jen vysokým tributem)
- 661 Alí zavražděn cháridžovci
- Mu'áwia zpočátku neuznán v Iráku (Alího syn Husajn). Zavražděn 680.

Správa státu

- Prosazení dynastického principu (Mu'áwija ibn Abú Sufján (syna Jazída I.)
- Damašek
- Snahy o zvětšování rodového majetku
- Vojenská vládnoucí vrstva
- Opory správy: domorodé instituce
- Kmenová rada starších
- Významné úřady místodržících (nař. V Iráku, v Sýrii)
- Rozdělování dávek: díwán al-džajš
- Šíří se usedlý způsob života, urbanizace Arabů

Role rodových struktur

- Známa z doby Marwána I. (683-685), z dohody s náčelníkem Hasanem ibn-Malikiem (velké oddíly vojska, kmenová samospráva, dědičná náčelnická funkce, místa ve státní radě)

- Snahy prvního Umajjovce o zúrodnění Hidžázu

- Jazíd I.
- Soupeře v Mekce – za bojů mezi nimi vyhořela Ka'ba

Reformy

- 685-715, za Abd al-Malika a al-Walída I.
- Centralizace státu
- Jednotná měna (dínáry, dirhamy, falsy)
- Šíří se arabština jako jednotící úřední jazyk, řečtina přestává být úředním jazykem
- Konvertité se musejí stát klienty
- Zavedení dvorského ceremoniálu podle perských a byzantských vzorů

Státní úřady

- 1) centrální
- Vezír
- Úřady pera: (úřad korespondence, dekretů, přidělování půdy, úřad pro správu státních příjmů a výdajů, vojenská kancelář)
- Úřady meče: (velitel válečných operací, policie --až za Abbásovců), náčelník poštovní a výzvědné služby)
- Válečné loďstvo

- 2) teritoriální
- Emírové a ámilové
- Wáliové
- kadíové

Hospodaření s půdou

- Největší část v rukou státu
- Příděly do soukr. vlastnictví (milk)
- Půda, udělovaná za služby jednotlivcům (katíja)
- Celým kmenům (himá)

Budování

- Nové správní středisko Wásit
- Skalní dóm v Jeruzalémě
- Velká mešita a nemocnice v Damašku
- Prorokova mešita v Medíně

Iraq

- International boundary
- - - Province (*muhāfazah*) boundary
- ★ National capital
- ⊙ Province (*muhāfazah*) capital
- +— Railroad
- Road

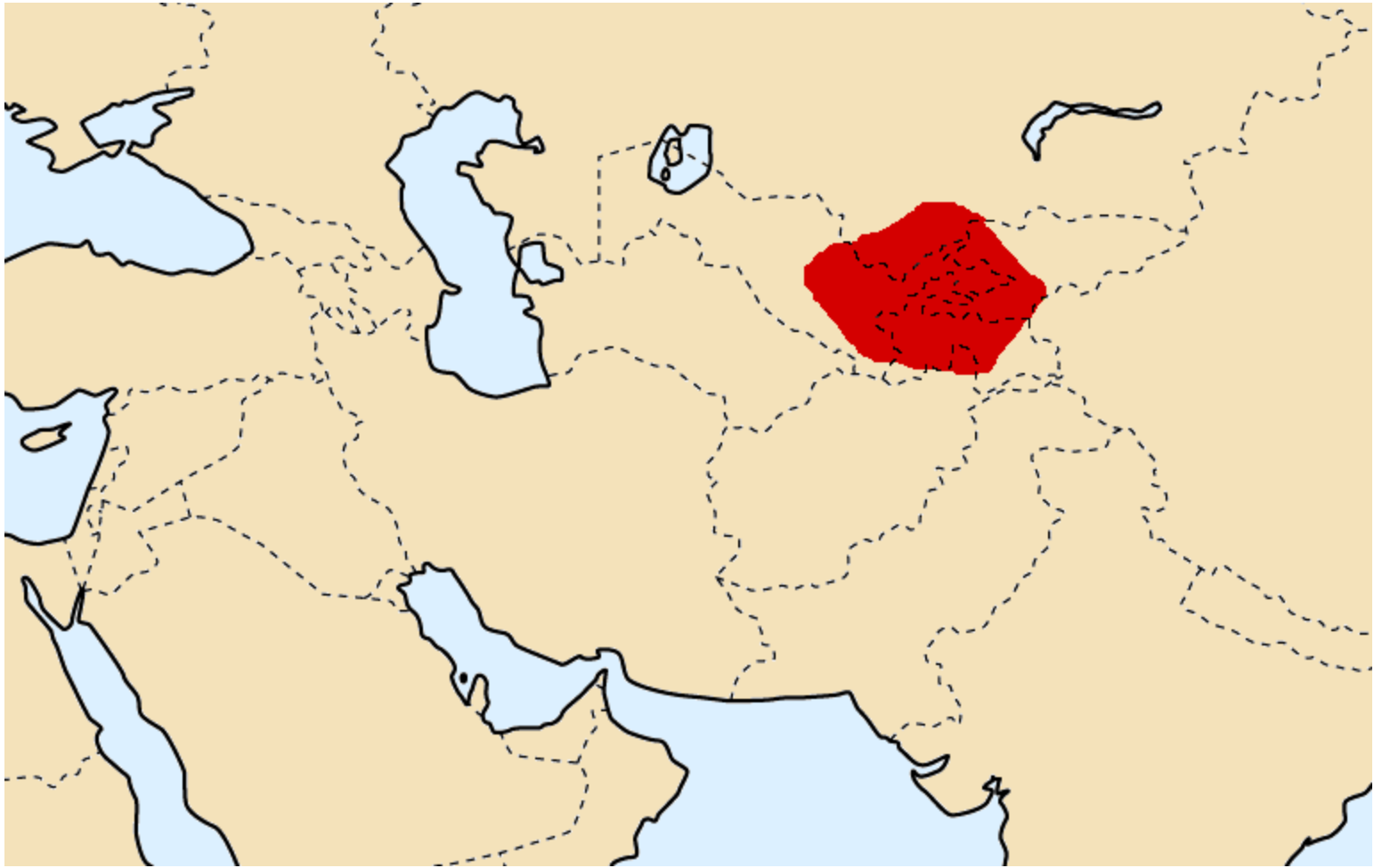
0 50 100 Kilometers
0 50 100 Miles
Lambert Conformal Conic Projection, SP 12N/38N

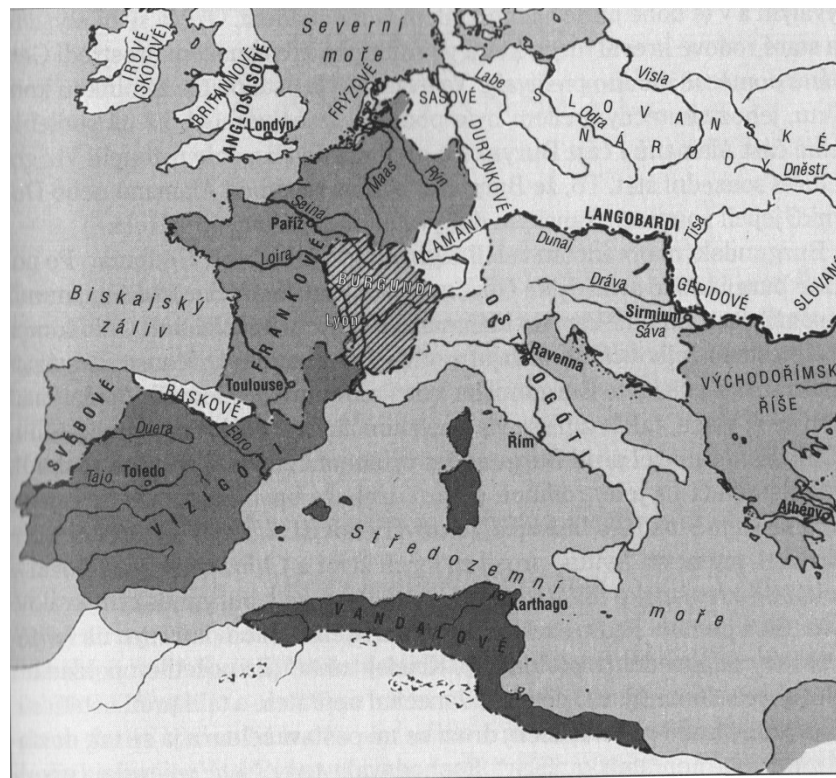
Výboje

- Hedvábná cesta (Samarkand)
- Sogdiana
- Na Západě celá severní Afrika (músá ibn-Nusajr) a vizigótský stát

Lyonská říše (šrafovaně) v barbarském světě kolem r. 526 – názvy germánských kmenů, které vytvořily na území říše západořímské tzv. barbarské státy, uvedeny tučně

Jinověrci

- Za Umara II. zvýšení daní, zákaz výstavby nových chrámů, nošení zbraní
- Nutnost odlišení od muslimů (křesťané tmavě modré pásy, židé žluté)

Další významní chalífové

- Hišám (724-743)
- Pozvedl zemědělství a chod ovcí, rozšířil výrobu látek a koberců
- Budoval paláce, silnice, vodovody, zakládal zahrady
- Reforma daní

Poslední Umajjovci

- Vzpoury a povstání
- Růst přepychu
- Napodobování perských velkokrálů
- R. 747 začala vzpoura v Chorásánu (v čele Peršan Abú Muslim)
- 750 vítězství Abbásovců (černé vlajky)
- R. 756 se Umajjovci ujali vlády ve Španělsku

Chalífové z Bagdádu

- Abú –l-Abbás Abdalláh as- Saffáh
- Pokládají se za zástupce Alláhovy
- Jednotu říše však udržovali jen velmi obtížně, hned na počátku vlády povstání v Sýrii.
Postupně se objevovaly další dynastie
- Založení nového centra u vesnice Bagdádu

Nové dynastie

- 788 Idrísovcí v Maroku
- 800 Aghlabovci
- 872 Túlúnovci v Egyptě
- 874 stát karmatů (v podstatě Írán)
- 821 Stát Táhirovců
- Později i další, např. turečtí Ghaznovci
- Sociální hnutí

Vrcholy

- Sociální diferenciacce
- Rodově náboženská šlechta (šaríf, šarífa)
- Další úředníci a vojáci
- Obchodníci a bohatí vlastníci půdy, finančníci,
- nájemci půdy
- Otroci (mamlúci, zandžové)

- Střet s Čínou na řece Talass
- Seznámení se s výrobou papíru

Doba vzestupu i pádu

- Řada povstání (hned na počátku abbásovské vlády v Sýrii)
- Některá přinesla plody (zákaz ukládat rolníkům vedle běžných daní ještě další, snížení výše daní v naturáliích)

- Mísení kultur
- Ztráta prvenství arabských elit, ale velký ekonomický a kulturní prospěch
- Rozvoj školství
- Abú al-Abbas: bitva s Číňany, poznání papíru
Reakcí na přepych rozvoj súfismu

Další Abbásovci

- Dža'far al-Mansúr
- Ekonomicky vzestup
- Založení Bagdádu na Tigridu
- Podpora historie, práva, gramatiky a přírodních věd
- Mukaffa mu radí čerpat z perské, indické i antické vzdělanosti

Harún ar-Rašíd

- Jeho otec al-Mahdí, vystupující proti heretikům (manicheismus)
- Doba vláda Rašída: 786-809
- Vezírát svěřen perskému rodu Barmakovců
- Značné využívání al-barídu
- Budování: vodní nádrže, studny, karavanseraje, nová opevnění, v Bagdádu Dům moudrosti (astronomie, astrologie, medicína, filozofie)

- Doba nazývána Dny svatby: hostiny, hry, budování stadionů a dostihových drah, závodníci bohatli
- Sportovní lovy
- Vzpomínky na bagdádský přepych i ve sbírce: Alf lajla wa lajla (F. Tauer, J. Paulíny)

Zahraničí politika

- Potlail vzpoury v Jemenu a Egyptě
- Boj s Chazary a Byzanci
- Diplomatické styky s Karlem Velikým

Po Rašídově smrti

- Boj o moc mezi jeho syny
- Al-Mamúun za pomoc proti bratrovi nucen darovat obrovské majetky perské šlechtě
- Chorásán přeměněn v dědičné místodržitelství perského rodu Táhirovců
- Bábakovo povstání (Ázerbajdžán a rozšíření).
Bábak -- vtělení Boha. Společenství majetku a žen.

- Mamún však miloval vzdělání, zvelebil Dům moudrosti, překlady řeckých děl platil zlatem
- Stoupenec tzv. mu'tazily

Al-Mu'tasim

- (833-842)
- Ekonomický rozvoj, trhy ve městech
- Odvrat od mu'tasily
- Byzanc za něho dobývá některá muslimy hustě osídlená území

- Za Mamúna také vznik dynastie Saffárovců v Sistánu a perské dynastie Sámánovců.
- Bábakovo povstání (vypuklo v Ázerbajdžánu)

- Ve 2. polovině 9. stol. se chalífát stává mocí, udržovanou hlavně vojensky.
- Střídají se vládcí, podporující vědecké myšlení s ortodoxními, opětň zákaz pití vína.
- Nezletilí
- Velké povstání zandžů v Iráku, zmocnili se i Basry
- Povstání karmatů: na východě Arabského poloostrova, hlásání sociální rovnosti. Vytvořili na poloostrově stát, který vytrval 200 let

Popis státního zřízení karmatů

- Násir ibn-Chusrau (11. stol.)
- 6 vladařů se šesti vezíry
- Svobodní neplatí daně
- Stát vlastní otoky, které pronajímá

Definitivní rozdělení chalífátu

- 909 Fátomovci v Egyptě
- 929 ar-Rahmán ve Španělsku

Moc nad chalífy

- Za al-Muttakího vládl turecký vojevůdce, a také jej sesadil
- 946 doazují na trůn svého chráněnce šíitští Bújovci, posílení novoperských zvyklostí
- Chalífát ještě formálně existuje, ale na značně zmenšeném území
- 1055 podlehli Bújovci islamizovaným seldžuckým Turkům

Definitivní konec

- 1258 – dobytí Bagdádu Mongoly

Pokrok

- Multietnická společnost, diferencovaná majetkově
- Zúrodňování krajiny (irácké bažiny), zdi kolem oáz, závlahová zařízení
- Technické novinky v ekonomice (vodní a větrné mlýny, čerpací stroje)

Rozvoj obchodu

- Sůky, karavanseraje
- Indické číslice, papír
- Ovládnutí obchodu ve Středomoří i cest až do Skandinávie, Ruska, Pobaltí
- Ovládnutí Hedvábné cesty

Vysoká kultura

- Teorie vládnutí
- Peršan al-Mukaffa (720-756)- vzory perské a byzantské
- Kalíla a Dimna
- Posléze (na západě) ibn-Chaldún, Mukkadima

Antická tradice

- Překlady: 8. stol., Ibn-Ishak a jeho syn (Hippokratés, Galénos, Aristoteles)
- Vznik arabské verze St. zákona

Překonání této tradice

- Matematika, geometrie, fyzika, astronomie, lékařství, farmacie, chemie, dějepisectví
- Zprávy o našem státě v 10. stol. (ibn-Jakúb, al-Mas'údí).

Stát a právo

- Korán, sunna, idžtihád, analogie
- Hadd

Vraždy a zabití

- Krevní msta (kisás, tha'r)
- Kompozice (dija) – 100 velbloudů (400 krav)
- Vstup státu
- Loupežná vražda
- Pokání a skutky milosrdenství

- Ridda: u mužů smrt, u žen vězení
- Krádeže: podle hodnoty věci (např. useknutí pravé ruky v zápěstí za první krádež)
- Opilství: 80 ran

Ženy

- Zákaz zabíjení dívek
- Žena: polovinu kompozice muže
- Cizoložství: u svobodných: 100 ran bičem pro oba
- U vdaných žen: podle některých právních škol i ukamenování

Práva žen

- Možnost vystupovat na soudech
- Dědit
- Povinnost muže hmotně zabezpečit zapuzenou manželku
- Možnost požádat o rozvod
- Dívky-sirotci nesměly být půjčovány jako souložnice
- Otázka závoju

Lidé knihy

- Křesťané a židé: 1/3 kompozice
- Zaratschuštrovci: 1/15